

ÜRÜN İHTİSAS BORSASININ KURULUŞ, FAALİYET, İŞLEYİŞ VE DENETİM USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; elektronik ürün senetleri ile elektronik ürün senetlerine dayalı vadeli işlem sözleşmelerinin güven, serbest rekabet ve istikrar içinde şeffaf ve kolay bir şekilde işlem göreceği Borsanın kuruluşuna, faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; Borsanın kuruluşuna, faaliyete geçmesine, organlarına, üyeliğe, işlem ve faaliyetlerine, Bakanlık ile Borsanın görev, yetki ve sorumluluklarına ve Borsaca yapılacak diğer faaliyetlere ilişkin hükümleri kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 53 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) **(Değişik:RG-2/7/2019-30819)** Bakanlık: Ticaret Bakanlığını,
 - b) Borsa: Elektronik ürün senetleri ile elektronik ürün senetlerine dayalı vadeli işlem sözleşmelerinin işlem gördüğü Ürün İhtisas Borsasını,
 - c) Borsa üyesi: Borsada aracılık yapmaya yetkili olanlardan borsa üyeliğine kabul edilenleri,
 - ç) Borsa yönergeleri: Borsanın işleyiş esaslarını düzenleyen ve bu Yönetmelik çerçevesinde Bakanlık ve Sermaye Piyasası Kurulunun uygun görüşü alınarak yönetim kurulunca hazırlanan ve yürürlüğe konulan yönergeleri,
 - d) Elektronik kayıt kuralları: Elektronik ürün senetlerinin oluşturulmasına, bu senetlere bağlı tüm hak ve yükümlülükler ile işlemlerin ilgili taraflar itibarıyla kayden izlenmesine ilişkin EKK'nın önerisi üzerine Bakanlıkça belirlenen usul ve esasları,
 - e) Elektronik Kayıt Kuruluşu (EKK): Elektronik ürün senetlerinin Sistem üzerinden oluşturulmasını sağlamak, bu senetlere bağlı tüm hak ve yükümlülükler ile işlemleri ilgili taraflar itibarıyla kayden izlemek amacıyla Bakanlıktan lisans almış anonim şirketi,
 - f) Kanun: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununu,
 - g) Lisanslı depo işletmesi: Tarım ürünlerinin depolanmasıyla iştigal eden ve 10/2/2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında geçerli bir lisans belgesine sahip anonim şirketi,
 - ğ) Sistem: Elektronik ürün senetlerine ilişkin işlemlerin elektronik ortamda yapılmasını sağlamak üzere EKK tarafından kurulan ve işletilen veri tabanını,
 - h) Ürün: Bakanlıkça çıkarılan tebliğlerle düzenlenen, depolanmaya uygun nitelikteki ve standardize edilebilen temel ve işlenmiş tarım ürünlerini,
 - ı) Elektronik ürün senedi: Lisanslı depo işletmesince, elektronik kayıt kurallarına uygun olarak Sistem üzerinden oluşturulan elektronik kaydı,
 - i) Vadeli işlem sözleşmesi: Satıcının satılan ürünü veya mevzuata uygun olarak ürünü temsilen çıkarılan senetleri belli bir vade sonunda devir ve teslim etmeyi, alıcının ise ürün bedelini belli bir vade sonunda ödemeyi taahhüt ettiği alım satıma ilişkin sözleşmeyi,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Faaliyet

Kuruluş

MADDE 5 – (1) Borsa, Bakanlık ve Sermaye Piyasası Kurulunun teklifi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile verilen izinle anonim şirket statüsünde kurulur.

Kuruluş şartları

MADDE 6 – (1) Borsanın kurulabilmesi için;

- a) Borsada işlem görecekt elektronik ürün senedi ve vadeli işlem sözleşmelerine ilişkin piyasa yapısının, derinliğinin ve ekonomik ihtiyaç ile etkinlik şartlarının uygun olması,
 - b) 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa uygun olarak anonim şirket şeklinde esas sözleşmesinin hazırlanması,
 - c) Pay senetlerinin tamamının nama yazılı olması,
 - ç) Kurucu, pay sahibi, yönetim kurulu üyeleri ve genel müdürün 7 nci maddede belirtilen şartları haiz olması,
 - d) İlgili mevzuatla aranılan diğer şartlara sahip olunması,
- gerekir.

Kurucu, pay sahibi, yönetim kurulu üyeleri ve genel müdürün sahip olması gereken genel şartlar

MADDE 7 – (1) Borsa kurucularının, pay sahiplerinin, yönetim kurulu üyelerinin ve genel müdürün;

- a) Kendileri veya sınırsız sorumlu oldukları kuruluşlar hakkında iflas veya iflasın ertelenmesi kararı verilmemiş ve konkordato ilân edilmemiş olması,
 - b) Faaliyet izni iptal edilmiş borsada ve faaliyet izinlerinden biri Sermaye Piyasası Kurulunca iptal edilmiş kuruluşlarda bu müeyyideyi gerektiren olayda sorumluluğu bulunan kişilerden olmamaları,
 - c) Borsanın ve sermaye piyasası araçlarının, kambiyo ve kıymetli madenler ile kıymetli taşların işlem gördüğü borsaların üyeliğinden sürekli olarak çıkarılmış kuruluşlarda, bu müeyyideyi gerektiren olayda sorumluluğu bulunan kişilerden olmamaları,
 - ç) Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 13/11/1996 tarihli ve 4208 sayılı Kanun ve ödünç para verme işleri hakkında mevzuat ile 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa aykırılıktan dolayı hükümlülüklerinin bulunmaması,
 - d) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, bilişim sistemini engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme, banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından mahkûm olmaması,
 - e) Mali ve ticari itibar bakımından Borsanın itibarına zarar verebilecek nitelikte engel bir durumun bulunmaması,
- gerekir.

(2) Tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olarak atanması halinde birinci fıkradaki şartlar tüzel kişiyi temsil etmek üzere belirlenen gerçek kişiler için de aranır.

Faaliyet izni

MADDE 8 – (1) Kuruluşu yapılan Borsa, Bakanlıktan faaliyet izni almadan borsacılık işlemlerinde bulunamaz.

(2) Borsaya faaliyet izni verilebilmesi için;

- a) Mevzuata uygun muhasebe kayıt, bilgi ve belge sistemi ile düzenli iş akışı ve haberleşmeyi sağlayacak yeterli bir organizasyonun kurulmuş, teknik donanımın sağlanmış, iç kontrol, denetim ve gözetim birim ve sistemlerinin oluşturulmuş ve işler hale getirilmiş olması,
- b) Borsa bünyesinde bulunacak bütün varlıklar için hırsızlık, yangın, duman, infilak, deprem, dahili su basması, sel, grev-lokavt-kargaşalık, terör, fırtına, yıldırım, yer kayması ve benzeri rizikolara karşı sigorta yaptırılmış olması,
- c) Borsa bünyesinde yeterli nitelikte ve sayıda uzman personelin istihdam edilmiş olması,
- ç) İşlemlerin güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil, dürüst ve rekabetçi bir ortamda yapılması, emirlerin iletilmesi, eşleştirilmesi ve sağlıklı fiyat oluşumu için gerekli bilgi işlem sistemlerinin ve

teknolojik altyapının kurulmuş olması, buna yönelik gerekli düzenlemelerin yapılması, işlemlerin yedeklenmesi ve bilgi işlem altyapısını kötü niyetli yazılımdan korunması da dâhil tüm güvenlik önlemlerinin alınması,

d) Borsa yönergelerinin hazırlanmış olması,

e) Borsa bünyesinde takas merkezinin oluşturulmuş olması veya takas işlemlerinin Borsa dışında bir kurumca yapılacak olması halinde 23 üncü maddenin üçüncü fıkrası çerçevesinde Borsa ve takas kuruluşu arasında bir sözleşmenin yapılmış olması,

f) Elektronik ürün senetlerinin alım satımında EKK ve Borsa arasında gerçekleştirilecek işlemlere ilişkin olarak EKK ile bir sözleşmenin yapılmış olması, gerekir.

Faaliyet izni için aranılan belgeler

MADDE 9 – (1) Faaliyet izni almak için bir dilekçe ile Bakanlığa başvuruda bulunulur. Dilekçeye aşağıdaki belgeler eklenir:

a) Yönetim, iç kontrol, denetim, gözetim, muhasebe, bilgi işlem ve gerekli diğer hizmet birimlerinin oluşturulduğunu gösteren organizasyon şeması,

b) Personelin isim, unvan ve eğitim durumlarını gösteren personel listesi ile görev ve sorumluluklarının yer aldığı iş tanımları,

c) Borsa bünyesinde bulunan bütün varlıklar için hırsızlık, yangın, duman, infilak, deprem, dahili su basması, sel, grev-lokavt-kargaşalık, terör, fırtına, yıldırım, yer kayması ve benzeri rizikolara karşı düzenlenmiş sigorta poliçelerinin onaylı suretleri,

ç) Borsa yönergelerine ilişkin yönetim kurulu kararı,

d) Takas işlemlerinin Borsa dışında bir kurumca yapılacak olması halinde 23 üncü maddenin üçüncü fıkrası çerçevesinde Borsa ve takas kuruluşu arasında imzalanan sözleşme,

e) Elektronik ürün senetlerinin alım satımında EKK ve Borsa arasında gerçekleştirilecek işlemlere ilişkin olarak EKK ile imzalanan sözleşme.

İnceleme komisyonu

MADDE 10 – (1) Faaliyet izni başvurusunda ibraz edilen belgelerdeki bilgilerin mevcut durumu yansıtıp yansıtmadığını ve 8 inci maddede yer alan teknik ve idari şartların sağlanıp sağlanmadığını mahallinde incelemek üzere, Bakanlık bünyesinden ve Sermaye Piyasası Kurulu ile Bakanlıkça uygun görülecek diğer kurum ve kuruluşlardan, sayısı beşten az olmamak üzere teknik ve uzman kişilerden oluşan bir inceleme komisyonu kurulur.

(2) İnceleme komisyonu, birinci fıkrada belirtilen hususlar ile Bakanlıkça gerekli görülen diğer hususları inceler ve inceleme sonucunu gerekçeleriyle birlikte bir ay içinde bir rapora bağlayarak Bakanlığa sunar.

(3) İnceleme sonucu tespit edilen eksiklik veya sorunların giderilmesi Bakanlıkça talep edilir.

(4) Bakanlık, inceleme komisyonunca düzenlenen raporu yetersiz bulursa veya ihtiyaç görürse konuyla ilgili ek ya da yeni bir inceleme yaptırabilir.

Faaliyet izninin verilmesi

MADDE 11 – (1) Yapılan inceleme ve değerlendirme sonucunda; kuruluş izni aşamasında aranılan şartları kaybetmemiş olan, 8 inci maddede öngörülen şartları taşıdığı anlaşılan ve 9 uncu maddede belirtilen belgeleri ibraz eden Borsaya faaliyet izni verilir.

(2) Gerekli şartların sağlanmadığının veya güven ve ticarî itibarı sarsıcı ya da faaliyet izni verilmesine engel geçerli bir sebebin varlığının tespiti hallerinde faaliyet izni verilmez.

(3) Borsanın faaliyet izni Resmî Gazete'de ilan edilir. Faaliyet izni alan şirket, ürün ihtisas borsası anonim şirketi unvanıyla faaliyet gösterir.

(4) Borsanın faaliyet alanı tüm Türkiye'yi kapsar. Borsanın faaliyet alanı Türkiye dışındaki ülkeleri de kapsayacak şekilde genişletilebilir.

Borsanın faaliyet ilke ve esasları

MADDE 12 – (1) Borsanın faaliyetleri sırasında aşağıda yer alan ilkelere uyması zorunludur:

a) İşlem görecekt araçların serbest rekabet şartları altında kolay ve güvenli bir şekilde alınıp satılabilmesini sağlamak, bu amaçla gerekli platform ve sistemleri kurmak,

b) Piyasalarda aynı niteliktekiilere adil işlem ilkeleri geliştirmek, sağlıklı fiyat oluşumu için elverişli ortam hazırlanmasına dönük tedbirleri almak,

c) Oluşan fiyatların tespiti ve ilanı başta olmak üzere Borsada oluşan ve işlem yapanların karar almalarını kolaylaştıracak yeterli nitelik ve kapsamdaki bilgiyi düzenli bir şekilde uygun araçlarla açıklamak,

) Borsada işlem gören elektronik ürün senetlerinin temsil ettiği ürünlere ilişkin ticaret borsalarında oluşan miktar ve fiyat bilgileri ile piyasaya ilişkin diğer verileri Borsada işlem yapanların bilgi ve kullanımına sunmak,

d) Piyasanın gelişmesine katkı sağlamak amacıyla; tarımsal piyasaları ilgilendiren konularda araştırmalar yapmak, bu konularda Bakanlığa bilgi ve öneriler sunmak, ulusal ve uluslararası toplantılar düzenlemek, süreli ve süresiz yayın ile yazılı, sesli veya görüntülü eserler hazırlamak, yayımlamak,

e) Borsa ile Bakanlık arasında düzenli ve sistematik bilgi akışını sağlayacak mekanizmaları kurmak,

f) Yapılan düzenlemelere uyulmasını sağlayacak yeterli mali kaynağı tahsis etmek ve organizasyonu sağlamak,

g) İşlem yapanlar arasında ayrımcılık yapmamak,

ė) Borsanın iş ve işlemlerini Bakanlık ile işbirliği ve koordinasyon içinde yürütmek,

h) Tarım rnleri piyasasının gelişmesine katkı sağlamak için Bakanlık ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlar ile işbirliği ve koordinasyon içinde çalışmak,

ı) Borsanın mali yapısına, organizasyonuna ve piyasa faaliyetlerine ilişkin bilgileri düzenli aralıklarla kamuya açıklamak.

(2) Birinci fıkrada sayılan ilkeler saklı kalmak kaydıyla; Borsa, kendisine verilen görevleri ve yetkileri kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Borsanın Yönetimi

Yönetim kurulu

MADDE 13 – (1) Yönetim kuruluna Bakanlıkça ve Sermaye Piyasası Kurulunca birer ye atanır. Bu hususa ilişkin düzenlemenin esas sözleşmede yer alması zorunludur. Bakanlıkça yönetim kurulu yeliğine Bakanlık mensupları arasından atama yapılır.

(2) Yönetim kurulu yeleri en fazla üç yıl için seçilirler. Sresi biten üyenin tekrar seçilmesi mümkündür. Yönetim kurulu yeleri, görev süresi sona ermeden atayan kurum ya da seçen organ tarafından görevden alınabilir ve yerlerine yeni üyeler atanır/seçilir. Bu yeler görevden alınan üyelerin görev sürelerini tamamlar.

(3) Genel kurulca seçilen üyeliklerde herhangi bir sebeple boşalma olursa, yönetim kurulu, gerekli nitelik ve şartları haiz birini, geçici olarak yönetim kurulu yeliğine seçip ilk genel kurulun onayına sunar. Bu yolla seçilen ye, onaya sunulduğu genel kurul toplantısına kadar görev yapar ve onaylanması hlinde selefinin süresini tamamlar.

(4) nc fıkrada çerçevesinde yönetim kurulu üyelerinde meydana gelen değişiklikler, değişikliği izleyen beş iş günü içinde Bakanlığa bildirilir.

(5) Yönetim kurulu ye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alır.

(6) Yönetim kurulu ayda en az bir defa toplanır. Yönetim kurulu toplantılarının gündemi, günü ve saati yönetim kurulu başkanı tarafından belirlenir ve yönetim kurulu toplantıları yönetim kurulu başkanı veya bulunmaması halinde vekili tarafından idare edilir.

Yönetim kurulu görev ve yetkileri

MADDE 14 – (Değişik:RG-2/7/2019-30819)

(1) Yönetim Kurulu Türk Ticaret Kanununda belirlenen görev ve yetkilerinin yanı sıra;

a) Borsa yönergelerini karara bağlamak,

b) Kota alınma, kottan çıkarılma ile Borsada işlem görmeyi karara bağlamak,

c) Borsada işlem görmenin durdurulmasını sağlamak,

) şirkete ilişkin i düzenleme niteliğindeki yönergeleri karara bağlamak,

d) Borsacılık işlemlerinin yapılacağı platformların ve sistemlerin oluşturulmasına yönelik hususları karara bağlamak,

e) Mevzuata, borsa düzenine ve piyasanın işleyişine uygun hareket etmeyen borsa üyeleri hakkında gerekli hukuki işlemleri karara bağlamak,

f) Mevzuata uygun hareket etmeyen borsa personeli hakkında gerekli hukuki işlemleri yapmak,

g) İhtiyaç duyulabilecek komiteleri kurarak, üyelerini seçmek ve çalışma esaslarını karara bağlamak,

ğ) Borsa işlemlerine ilişkin gözetim sisteminin kurulmasına yönelik hususları karara bağlamak,

h) Borsanın personel kadrosunu karara bağlamak,

ı) Borsa gelir kalemlerinin miktar ve oranları ile bunların tahsil zamanı ve şekillerini karara bağlamak,

i) Borsa adına imzaya yetkili olanları ve yetki sınırlarını karara bağlamak,

j) Personel atamalarını yapmak,

k) Borsanın görev ve yetki alanına giren hususlarda yerli ve yabancı diğer borsa ve kuruluşlar ile uluslararası kuruluşlarla anlaşma yapılmasını karara bağlamak,

l) Borsa üyelik başvurularını karara bağlamak ve gerektiğinde Borsa üyelerinin üyelikten geçici veya sürekli çıkarılmasına karar vermek,

m) Bakanlığın genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırması ve/veya genel kurul gündemine madde ilave edilmesini talep etmesi hallerinde gerekli işlemlere yönelik karar almak,

n) Gözetim, denetim, inceleme, araştırma ve soruşturma raporlarını karara bağlamak,

o) Şirketin organizasyon yapısını ve birimlerinin görev tanımları ile yetki ve sorumluluklarını karara bağlamak,

ö) Şirket personelinin işe alınmaları, işten çıkarılmaları, nitelikleri, yükselmeleri, performans ölçütleri, sorumluluk ve yükümlülükleri ile disiplin konularını belirlemek,

p) Borsa üyelerinin kendi aralarında veya müşterileriyle emirlerin iletilmesi ve eşleştirilmesi ile gerçekleşen işlemlere ilişkin yükümlülüklerin zamanında yerine getirilmesi işlemlerinden doğan uyuşmazlıkların çözülmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek, uyuşmazlık başvurusunun incelenebilmesi için Bakanlık onayı alınmak suretiyle hizmet bedeli alınmasına karar vermek,

r) Mevzuatla kendisine verilen sair görevleri yerine getirmek, ile görevli ve yetkilidir.

(2) Yönetim Kurulu; Türk Ticaret Kanunu uyarınca münhasıran kendisine bırakılmış görev ve yetkiler ile bu maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (ç), (d), (e), (g), (ğ), (h), (ı), (i), (k), (l), (m), (n), (o), (ö), (p) ve (r) bentlerinde yer alan görev ve yetkisi haricindeki diğer görev ve yetkilerini Yönetim Kurulu üyelerinden bir veya birkaçına veya genel müdüre yazılı ve sınırları açıkça belirlenmiş olmak şartıyla devredebilir.

Komiteler

MADDE 15 – (1) Borsada, ilgili mevzuat ve bu Yönetmelik ile yönetim kuruluna verilen görevlerin yerine getirilmesinde yönetim kuruluna yardımcı olmak üzere işin niteliğinin gerektirdiği sayıda komite kurulabilir.

(2) Komitelerin kurulmasına, üyelerinin seçilmesine, çalışma usul ve esaslarına ilişkin ilkeler Borsa yönergelerinde gösterilir.

Genel müdür

MADDE 16 – (1) Yönetim kurulu başkanının teklifi üzerine yönetim kurulu ikinci fıkra ve 7 nci maddede belirtilen şartları haiz bir kişiyi genel müdür olarak atar. Genel müdürün yönetim kurulu üyeleri arasından atanması halinde, genel müdür aynı zamanda yönetim kurulu başkanı olamaz. Genel müdürün münhasıran bu görev için atanmış olması zorunludur.

(2) Genel müdürün üniversitelerin en az dört yıllık lisans düzeyinde eğitim veren iktisadi ve idari bilimler, hukuk, mühendislik fakülteleri ile sermaye piyasaları veya bankacılık bölümlerinden mezun olması, iyi derecede İngilizce bilmesi ve ürün piyasalarıyla ilgili kamuda veya özel sektörde en az on yıl mesleki tecrübeye sahip bulunması gerekir.

(3) Borsa tarafından; genel müdürlüğe atanacak kişi ikinci fıkra ve 7 nci maddede aranan şartları taşıdığını gösteren belgelerle birlikte Bakanlığa bildirilir.

(4) Genel müdürün herhangi bir nedenle görevden ayrılması halinde bu durum en geç beş iş günü içinde Borsa tarafından Bakanlığa yazılı olarak bildirilir.

Temsil ve yönetim yetkisinin devri

MADDE 17 – (1) Yönetim kurulu, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine ya da üçüncü kişiye devretmeye yetkilidir. Bu iç yönerge şirketin yönetimini düzenler; bunun için gerekli olan görevleri tanımlar, yerlerini gösterir, özellikle kimin kime bağlı ve bilgi sunmakla yükümlü olduğunu belirler. Yönetim kurulu, istem üzerine pay sahiplerini ve korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir biçimde ortaya koyan alacaklıları, bu iç yönerge hakkında, yazılı olarak bilgilendirir. Yönetim, devredilmediği takdirde, yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir.

(2) Yönetim kurulu, temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devredebilir. En az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şarttır.

(3) Yönetim kurulu, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olanları sınırlı yetkiye sahip ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları olarak atayabilir. Bu şekilde atanacak olanların görev ve yetkileri, Türk Ticaret Kanununun 367 nci maddesine göre hazırlanacak iç yönergede açıkça belirlenir. Bu durumda iç yönergenin tescil ve ilanı zorunludur. İç yönerge ile ticari vekil ve diğer tacir yardımcıları atanamaz. Bu şekilde yetkilendirilen ticari vekil veya diğer tacir yardımcıları da ticaret siciline tescil ve ilan edilir. Bu kişilerin, şirkete ve üçüncü kişilere verecekleri her tür zarardan dolayı yönetim kurulu müteselsilen sorumludur.

Borsa hizmet birimleri ve personeli

MADDE 18 – (1) Bu Yönetmelik ve ilgili mevzuatla Borsaya verilmiş görevlerin yerine getirilmesi ve yetkilerin kullanılmasına ilişkin hususların düzenlenmesine yönelik olarak; Borsanın hizmet birimleri, organizasyonu, birim ve kadroların görev tanımları ile yetki ve sorumlulukları Borsa yönergeleri ile düzenlenir.

(2) Şirket personelinin işe alınması, nitelikleri, sözleşme esasları, ilerleme, yükselme ve görevden alınma şekilleri, performans ölçütleri, disiplin esasları, hakları ve yükümlülükleri, unvanları ve sayıları, yükselmeleri; personele ödenecek her türlü ücret, tazminat, ikramiye, prim gibi mali ve özlük haklar ve menfaatler, sosyal haklar ve yardımlar, ödenekler, yolculuk, konaklama ve temsil giderleri, aynî ve nakdî imkânlar, sigortalar ve benzeri teminatlar ile hizmet ikramiyesi, bireysel emeklilik katkı payı, insan kaynakları stratejileri kapsamında gerektiğinde işten ayrılımlarının teşvikine ilişkin ödemeler ve benzeri her çeşit haklar ve menfaatler yönetim kurulu başkanının önerisi üzerine yönetim kurulunca belirlenir.

(3) **(Değişik:RG-22/8/2024-32640)** Bilgi teknolojileri biriminde yönetici ve uzman statüsünde bulunan personel hariç, Borsanın diğer birimlerinde aynı statüde bulunan personelin, üniversitelerin en az dört yıllık lisans düzeyinde eğitim veren iktisadi ve idari bilimler, hukuk, mühendislik fakülteleri ile sermaye piyasaları veya bankacılık bölümlerinden mezun olması gerekir.

Sır saklama yükümlülüğü ve yasaklar

MADDE 19 – (1) Borsanın organ ve komite üyeleri ile tüm personeli sıfat ve görevleri dolayısıyla öğrendikleri; borsaya ve borsayla ilişkisi olan ortaklık, kurum ve diğer her türlü gerçek ve tüzel kişilere ait sırların gizliliğine uymak ve sırları kanunla görevli ve yetkili kılınmış kişi ve mercilerden başkasına herhangi bir suretle açıklamamak, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yarar ve zararına kullanmamakla yükümlüdürler. Bu yükümlülük, ilgililerin borsadaki görevlerinden ayrılımlarından sonra da devam eder.

(2) Borsa personeli görevlerini ifa ederken, şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek, gerekli özeni göstermek, belirlenen ilke ve kurallara uygun hareket etmek, çağdaş borsacılık ve uluslararası rekabetin gereklerine göre davranmakla yükümlüdür. Borsa personeli, Borsa üyeleriyle herhangi bir menfaat ilişkisi kuramaz, özel bir kanuna dayanmadıkça herhangi bir kurum veya kuruluşta görev alamaz, ticaretle uğraşamaz, Borsada işlem yapan ya da Borsa ile doğrudan ya da dolaylı ilişkisi olan ortaklıklarda pay sahibi olamazlar. Borsa personelinin, Borsayı temsile ve imzaya yetkili kılınanların kendileri ile bunların eşleri ve velayeti altındaki çocuklarının, Borsa bünyesindeki platform ve sistemlerde alım-satım işlemi yapması yasaktır.

(3) Bu madde hükmüne aykırı hareket eden yönetim kurulu üyelerinin tespiti halinde borsa genel kurulu en geç otuz gün içinde ilgili yönetim kurulu üyesinin görevden alınması gündemiyle Bakanlıkça olağanüstü toplantıya çağrılır. Borsanın diğer yönetici ve personeli ise bu madde hükmüne aykırılığın tespit edildiği tarihten itibaren görevlerinden istifa etmiş sayılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Borsa Üyeliği, İşlem ve Takas Esasları

Borsa üyeliği

MADDE 20 – (1) İlgili Yönetmelik çerçevesinde Borsada aracılık yapmaya yetkili olanların Borsa üyeliğine kabul edilmesinde aranılacak şartlar, üyelik kayıt ve üyelikten kesin ya da geçici olarak çıkarılma işlemleri ile Borsa üyeliğine ilişkin diğer usul ve esaslar Borsa yönergeleri ile düzenlenir.

(2) **(Ek:RG-22/8/2024-32640)** Borsa, Borsa üyelerinin Borsaya verebilecekleri zararlar ile aidat, komisyon ve diğer yükümlülüklerinin süresinde yerine getirilmemesi halinde doğacak zararları karşılayabilmek amacıyla Borsa üyelerinden Türk Lirası, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından serbestçe alım satımı yapılan yabancı paralar ya da banka teminat mektubu şeklinde üyelik teminatı alabilir. Yatırılacak teminatın miktarına, teminatların tahsiline, eksik kalan kısmının tamamlanmasına, kullanılmasına ve serbest bırakılmasına ilişkin usul ve esaslar ile Borsa üyeliğinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde üyelik teminatının geri verilme zamanı ve şartları ile diğer hususlar Borsa yönergeleri ile düzenlenir.

İşlem esasları

MADDE 21 – (1) Borsada işlemler, borsanın gözetiminde ve rekabet koşulları altında elektronik ortamda eşleştirme yöntemiyle yapılır.

(2) **(Değişik:RG-22/8/2024-32640)** Bu Yönetmeliğe ve ilgili mevzuata uygun olarak; Borsa bünyesindeki piyasalarda işlem yöntemi, emirler, emir türleri, emirlerin geçerlilik süresi, emirlerin borsaya iletilmesi, eşleştirilmesi, kaydedilmesi, fiyatların ilanı, vadeli işlem sözleşmelerinde aranacak şartlar ve vadeli işlem sözleşmelerinin alım satımları gibi hususlar ile işlemlere dair diğer usul ve esaslar Borsa yönergeleri ile düzenlenir.

İşlem limitleri

MADDE 22 – (1) Borsada hesap, hesap tipi ve/veya Borsa üyesi bazında, belli bir anda veya sürede toplam olarak yapılabilecek azami işlem miktarı, yönetim kurulu tarafından belirlenir. İşlem limitlerini, Borsadaki işlem hacmini gözeterek suni fiyat oluşumuna yol açmayacak şekilde belirlemek esastır. Bakanlık, gerekli gördüğü durumlarda işlem limitlerinin yeniden belirlenmesini talep edebilir veya işlem limitini geçici süreyle re'sen belirleyebilir.

Ödeme ve teslim esasları ile temerrüt

MADDE 23- (Başlığı ile Birlikte Değişik:RG-22/8/2024-32640)

(1) Ödeme ve teslimat sürecinin tamamlanması, temerrüt hali ve giderilmesine ilişkin esaslar Borsa yönergeleri ile düzenlenir. Alıcı taraf nakdi ödemekle, satıcı taraf elektronik ürün senedini teslimle yükümlüdür. Piyasada gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan yükümlülüklerin Borsa tarafından belirlenen süre ve yöntemlerle Borsa üyeleri veya Borsa üyelerinin takas ve saklama hizmeti aldığı kuruluşlar tarafından yerine getirilmesi suretiyle taraflar arasında nakit ve/veya varlıkların transferi sağlanır. Borsa, üyelerinin veya Borsa üyelerinin takas ve saklama hizmeti aldığı kuruluşların müşterilerine karşı olan yükümlülüklerinden ve yükümlülüklerini ihlal etmelerinden doğan zararlardan sorumlu değildir.

(2) Borsa işlemlerinden kaynaklanan teslim ve ödeme taahhütlerinin yerine getirilmesinin sağlanması için nakit ve teslim işlemlerini yürütmek, temerrüt halini ve bu halde alınacak önlemler ile uygulanacak yaptırımları ve takas risklerinin önlenmesi amacıyla alınacak teminatları belirlemek, teminat yükümlülüklerinin ifasına ilişkin işlemleri yürütmek ile kurulması halinde garanti fonunu yönetmek üzere Borsa bünyesinde bir takas merkezi oluşturulur veya takas hizmetleri konusunda faaliyet gösteren bir kuruluşla anlaşma yapılır.

(3) Borsa dışında bir kurumun takas merkezi olarak belirlenmesi durumunda, Borsa ile takas kuruluşu arasında her iki kurumun hak, yükümlülük, sorumluluk ve yetkilerinin belirleneceği bir sözleşme yapılır. Borsa tarafından takas merkezi olarak belirlenen kurumun vereceği hizmetlere ilişkin

olarak alınacak ücret, komisyon, aidat ve benzeri yükümlölükler Borsanın görüşü üzerine Bakanlık izni ile yürürlüğe girer.

(4) Borsada gerçekleştirilen işlemlerde devir ile bedelin ödenmesi, alıcı ve satıcının diğer yükümlölüklerinin süresinde yerine getirilmesi veya temerrüt nedeniyle oluşacak zararın tazmini amaçlarıyla Borsa veya Borsaca takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluş tarafından, Borsa üyelerine, Borsa üyelerinin takas ve saklama hizmeti aldığı kuruluşlara veya alım satımda bulunanlara nakit, Devlet iç borçlanma senedi ve banka teminat mektubu cinsinden maktu veya oransal teminat yatırma veya bulundurma zorunluluğu getirilebilir. Bu fıkra da belirtilen teminatların türleri, miktarları, oranları, kullanım esasları, iadesi, değerlendirilmesi, nemalandırılması ve teminatlara ilişkin diğer hususlar Borsa yönergeleri ile düzenlenir. Bu fıkra da düzenlenen teminatlar tevdi amaçları dışında kullanılamaz, üçüncü kişilere devredilemez, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemez, rehnedilemez, iflas masasına dahil edilemez ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamaz.

Borsada tescil zorunluluğu

MADDE 24 – (1) Elektronik ürün senetleri ve vadeli işlem sözleşmelerinin alım satım işlemlerinin Borsada kontrolü ve tescili zorunludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Bakanlığın görev ve yetkileri

MADDE 25 – (1) Borsanın her türlü işlem, hesap, kayıt ve defterleri Bakanlığın gözetim ve denetimine tabidir. Bakanlık gerekli gördüğünde bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırabilir. Borsa organlarında bulunanlar ile Borsa personeli defter, belge ve kayıtlarını görevli denetim elemanlarına ibraz etmek ve istenen bilgileri doğru olarak vermek zorundadır.

(2) Bakanlık, Borsanın güven, açıklık ve istikrar içinde faaliyet göstermesine ilişkin düzenlemeler yapmaya, mevzuata aykırılık durumunda, kuruluş ve faaliyet şartlarının kaybedilmesi halinde veya Borsada işlem yapanların haklarının ve kamu menfaatinin korunmasının gerektiği hallerde ya da olağan dışı menfi gelişmelerde; mevzuata, piyasa istikrarına ve Borsanın amaç ve ilkelerine uygunluğu sağlamak üzere uyarmaya, süre vererek eksikliklerin giderilmesini talep etmeye, talimat vermeye, Borsa organlarında bulunanlar ile Borsa personelinin yetkilerini kısıtlamaya veya kaldırmaya, diğer her türlü tedbiri almaya, Borsa faaliyetlerini kısmen veya tamamen durdurmaya, faaliyet iznini askıya almaya veya iptal etmeye, mahkeme kararıyla yönetimine ve malvarlığına el koymaya ve tasfiyesini istemeye görevli ve yetkilidir.

Borsanın görev ve sorumlulukları

MADDE 26 – (1) Borsa, 12 nci maddede belirtilen faaliyet ilke ve esaslarına, bu Yönetmelik hükümlerine, Borsa yönergelerine ve ilgili diğer mevzuata uygun olarak faaliyet göstermekle yükümlüdür.

(2) **(Değişik:RG-22/8/2024-32640)** Borsa bünyesindeki piyasalarda Borsa veya takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluş tarafından alıcı karşısında satıcı, satıcı karşısında alıcı rolü üstlenilerek takasın tamamlanmasının taahhüt edildiği merkezi karşı taraf uygulaması yürütülebilir. Merkezi karşı taraf uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Borsa yönergeleri ile düzenlenir.

(3) **(Değişik:RG-22/8/2024-32640)** Borsada gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlölüklerin Borsa üyesi veya Borsa üyesinin takas ve saklama hizmeti aldığı kuruluşlar tarafından yerine getirilmemesi durumunda veya temerrüt nedeniyle oluşan ve teminatlardan karşılanamayan zararlar, garanti fonundan karşılanır. Borsanın veya Borsa tarafından takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluşun takas işlemlerinde mali sorumluluğu, tesis edecekleri limitler dâhilinde ve alınacak teminatlar ile garanti fonu varlıklarıyla sınırlıdır.

Organ üyeleri, borsa üyeleri ile personelin sorumluluğu

MADDE 27 – (1) Borsanın para hükmündeki evrak, senet ve sair malları aleyhine suç işleyen ve bilanço, zabıtname, rapor ve diğer çeşitli kâğıt ve defterler üzerinde suç mahiyetinde değişiklik yapan veya bunları kasten yok eden organ üyeleri ile personel hakkında Kanunun 76 ncı maddesi hükmü uygulanır.

(2) Borsa tarafından talep edilmesi durumunda, Borsa üyeleri mali tablo ve raporları Borsaya vermek zorundadır.

ALTINCI BÖLÜM

Mali Hükümler

Borsanın gelirleri

MADDE 28 – (1) Borsanın gelirleri şunlardır:

- a) Borsa üyelerinden tahsil olunan üyelik kayıt ücreti,
- b) Borsa üyelerinden tahsil olunan yıllık aidatlar,
- c) Borsa tescil ücretleri,
- ç) Yapılan hizmetler karşılığı alınan ücretler,
- d) Menkul, gayrimenkul sermaye iradi, şirket karları ve döviz gelirleri,
- e) Belge ve yayın gelirleri,
- f) Bağışlar ve yardımlar,
- g) Sair gelirler.

(2) Bu maddede belirtilen gelir kalemlerinin, sair gelir ve bağışlar dışında kalanların miktar ve oranları ile bunların tahsil zamanı ve şekilleri yönetim kurulunca belirlenir. Bu gelir kalemlerinden üyelik kayıt ücreti, yıllık aidat ve borsa tescil ücreti Bakanlık onayı ile yürürlüğe girer.

Garanti fonu

MADDE 29- (Başlığı ile Birlikte Değişik:RG-22/8/2024-32640)

(1) Borsa tarafından; Borsa veya takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluş nezdinde Borsa üyelerinin, Borsa üyelerinin takas ve saklama hizmeti aldığı kuruluşların ve/veya takas merkezinin katılımı ile takas yükümlülüklerinin yerine getirilmemesi durumunda kullanılmak üzere işletilen piyasaların bir kısmı veya tamamı için ortak veya her bir piyasa için ayrı bir garanti fonu oluşturulabilir.

(2) Garanti fonuna 23 üncü maddenin dördüncü fıkrasında teminat olarak kabul edilebileceği belirtilen varlıklar arasından piyasalar itibarıyla belirlenecek miktar veya oranda katkı payı alınır. Borsa üyelerinin, Borsa üyelerinin takas ve saklama hizmeti aldığı kuruluşların garanti fonuna yatıracakları katkı payları işlemlerden kaynaklanan riskleri ile orantılı olarak belirlenir. Buna ilişkin usul ve esaslar Borsa yönergelerinde düzenlenir.

(3) Garanti fonunun oluşturulması, işletimi, fona katılım, katkı paylarının tahsili, nemalandırılması, kullanılması, fondan karşılanacak zararların limitleri, ödeme şartları, katkı paylarının tamamlanması ve iadesi ile fonla ilgili diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar Borsa yönergeleri ile düzenlenir.

(4) Garanti fonundaki varlıklar, tevdi amaçları dışında kullanılamaz, üçüncü kişilere devredilemez, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemez, rehnedilemez, iflas masasına dahil edilemez ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamaz.

Borsa tescil ücreti

MADDE 30 – (1) Borsa tarafından, elektronik ürün senedi alım satım değeri üzerinden en çok onbinde beş oranında tescil ücreti alınır. Tescil ücreti oranı Borsa yönetim kurulu tarafından belirlenir ve Bakanlık tarafından onaylanır.

Lisanslı depoculuk tazmin fonu payı

MADDE 31 – (1) Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun 24 üncü maddesi uyarınca Borsada işlem gören elektronik ürün senedi alım satımından tahsil edilecek borsa tescil ücretlerinin yüzde onu ile Borsada işlem gören elektronik ürün senedi alım satım bedelinin binde yarımı, Borsa veya takas merkezi tarafından aylık olarak lisanslı depoculuk tazmin fonuna aktarılır.

Bütçe ve kesin hesap

MADDE 32 – (1) Borsanın bütçe ve kesin hesabı, yönetim kurulunun teklifi üzerine genel kurulca onaylanır.

Kâr dağıtımı

MADDE 33 – (1) Yıllık kârın hangi tarihte ve ne şekilde dağıtılacağı, yönetim kurulunun teklifi üzerine genel kurul tarafından kararlaştırılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Lisanslı depo işletmeleriyle sözleşme

MADDE 34 – (1) Elektronik ürün senetlerinin güven içinde ticaretinin ve takibinin yapılabilmesini teminen Borsa ile lisanslı depo işletmesi arasında sözleşme yapılır. Sözleşmede; elektronik ürün senetlerinin Borsaya kota ettirilmesi, hareketlerinin kontrol ve takibi, teyidi, iptali, bilgi akışının düzenli olarak sağlanması, lisanslı depolardaki ürünlerin gerektiğinde **(Ek ibare:RG-2/7/2019-30819) elektronik ortamda** Borsaca incelenmesi ve kontrolü ile aralarındaki bilgi iletişim sistemine ilişkin hususlar yer alır.

İş birliği

MADDE 35 – (1) Borsa, ilgili mevzuattan kaynaklanan bir sınırlama veya engel olmadığı sürece kendisini geliştirmek, daha iyi hizmet sunmak ve piyasadaki güven ve istikrarı artırmak amacıyla ticaret borsalarıyla, çalışma konusu farklı diğer borsalarla, yabancı ülkelerdeki borsalarla, tarım ürünleri piyasasında faaliyet gösteren diğer kurum ve kuruluşlar ile uluslararası kuruluşlarla teknik hususlar da dahil çeşitli alanlarda iş birliği yapabilir.

(2) **(Ek:RG-2/7/2019-30819)** 5174 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında Borsa, ticaret borsaları ile acentelik sözleşmesi imzalayabilir.

İlgili yönetmelikler

MADDE 36 – (1) Elektronik ürün senetleri ve vadeli işlem sözleşmelerinin Borsada alım satımına aracılık edilmesine, aracılardan yetkilendirilmesi ile bu yetkinin askıya alınması ve iptaline, aracılardan gözetim ve denetimine ve elektronik ürün senetleri ve vadeli işlem sözleşmeleri üzerindeki aracılık hizmetlerine dair diğer işlemlere ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Sermaye Piyasası Kurulunun birlikte çıkaracağı yönetmelikle düzenlenir.

(2) Elektronik ürün senetleri ve vadeli işlem sözleşmelerine ilişkin gerçekleştirilen işlemler üzerindeki gözetim ve denetim faaliyetleri Bakanlık ve Sermaye Piyasası Kurulunun müştereken çıkaracağı bir yönetmelikle düzenlenir.

Uygulanacak diğer hükümler

MADDE 37 – (1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde, Kanunun, 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun ve Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 38 – (1) 9/3/2005 tarihli ve 25750 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ürün İhtisas Borsalarının Kuruluş, İşleyiş ve Denetim Usul ve Esasları Hakkında Genel Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Kanunun 53 üncü maddesinin sekizinci fıkrası gereğince Borsa faaliyete geçinceye kadar elektronik ürün senetlerinin alım satımı konusunda yetkilendirilen ticaret borsalarının söz konusu yetkileri, Borsanın faaliyet izninin Resmî Gazete’de ilan edildiği tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sona erer.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 2- (Mülga:RG-22/8/2024-32640)

Yürürlük

MADDE 39 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 40 – (Değişik:RG-2/7/2019-30819)

(1) Bu Yönetmelik hükümlerini Ticaret Bakanı yürütür.

(1) 31/12/2020 tarihli ve 31351 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan değişiklik ile, 2/7/2019 tarihli ve 30819 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ürün İhtisas Borsasının Kuruluş, Faaliyet, İşleyiş ve Denetim Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “31/12/2020” ibaresi “31/12/2022” olarak değiştirilmiştir. Bu itibarla 31/12/2020 tarihli ve 31351 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan değişiklik ile değiştirilen 23 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) bendi 31/12/2022 tarihinde yürürlüğe girer.

	Tarihi	Sayısı
	10/8/2017	30150
	Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazetelerin	
	Tarihi	Sayısı
1.	2/7/2019	30819
2.	22/12/2022	32051
3.	22/8/2024	32640